Araz Aslanlı: Ortadoğu’daki gelişmeler İran’a ciddi biçimde yansırsa bölge ülkeleri kendilerini daha çok baskı altında hissedecektir

http://1news.com.tr/roportajveyorumlar/20110226101911434.html
26.02.2011
1news.com.tr muhabirinin Kafkasya Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı, Hazar Üniversitesi (Bakü) öğretim üyesi, Uluslararası İlişkiler Uzmanı Araz Aslanlı ile yaptığı röportaj.

– Araz Bey, Sizin, Türkiye’nin ASAM (Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi), TUSAM (Ulusal Güvenlik Stratejileri Araştırma Merkezi) gibi öncü düşünce (Think-Tank) kuruluşlarında Kafkasya, özellikle de Azerbaycan üzerine değerli emekler verdiğinizi biliyoruz. Öncelikle, Bakü’de kurduğunuz merkeziniz KAFSAM hakkında kısaca bilgi verebilir misiniz?

– Merkezimiz yurtdışında eğitim almış üç kişi tarafından kuruldu. Uzun vadeli hedefimiz hem uluslararası ilişkiler, hem insan hakları ve demokratikleşme alanlarında, hem de medyaya ilişkin araştırmalar yapan ve tüm dünyada saygınlığı bulunan bir kurum olmaktır. Zaten KAFSAM (Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Merkezi) kendi bünyesinde bu doğrultuda iç yapılanma çalışmalarını yapmaktadır.

Rutin çalışmalarımız arasında bölgesel ve küresel gelişmelere ilişkin değerlendirmelerin hazırlanması ve KAFSAM’ın web-sitesinde (www.qafsam.org) yayınlanması, yerel ve yabancı medya için değerlendirmeler yapılması yer almaktadır. En çok önem verdiğimiz konular sosyal bilimlerde eğitim gören öğrencilerin akademik araştırma ve bilimsel makale yazma alışkanlığının geliştirilmesini de içeriyor. Bu hedef doğrultusunda “Beynelhalk İcmal”

(Uluslararası Toplum) isimli sanal dergi yayınlanmaktadır. Geçtiğimiz yazda ise bu amaçla İRELİ Gençlik Organizasyonu Araştırmalar Merkezi ile birlikte "Sosyal Bilimler Yaz Okulu" Projesini gerçekleştirdik.

– Bazı güncel konulara ilişkin görüşlerinizi de rica edeceğiz. Ortadoğu'da yaşanan hareketlilik küresel mücadelenin hareketlenmesinin göstergesi olarak görüle bilir mi? Sizce, bu yaşananlar Kafkasya'ya yönelik mücadeleye nasıl yansıyacaktır?

– Ortadoğu'daki gelişmeler önemli ölçüde içsel dinamiklerden kaynaklanmaktadır. Fakat bu gelişmelerin küresel mücadelenin yeni dönemi anlamına gelmesi ihtimali tabii ki, mevcuttur. Soğuk Savaş'ın bitişiyle çok yeni bir döneme giren küresel mücadele 11 Eylül olayları sonrası farklı nitelik ve boyut kazanmıştır. Eski Sovyet coğrafyasındaki (Gürcistan, Ukrayna ve Kırgızistan) ani iktidar değişimlerini ve Rusya'nın önemli ölçüdeki rövanşını (Ağustos 2008, Ukrayna ve Kırgızistan'daki iktidar değişiklikleri) bir kenara bırakacak olursak ve Ortadoğu'daki hareketlilik çok ciddi sonuçlar doğurursa gelişmeleri Soğuk Savaş'tan sonraki ikinci küresel dalga olarak görmek mümkündür. Süreç aslında ABD'nin "Büyük Ortadoğu Projesini" gündemden düşürmediği, küresel egemenliğini pekiştirtmeye ve çok kutupluluğa geçişi zayıflatmaya çalıştığı iddialarını destekleyen gelişmelere de sahne oluyor.

Doğal olarak bu sürecin Kafkasya'ya da yansımaları olacaktır. Zaten stratejik konum ve doğal kaynakları nedeniyle mücadelenin odağında olan bu bölge, özellikle eğer Ortadoğu'daki gelişmeler İran'a ciddi biçimde yansırsa kendisini daha çok baskı altında hissedecektir.

– Gelişmelerin Karabağ Sorununun çözümü için yürütülen girişimlere etkisi nasıl olur?

– Karabağ Sorununun adil ve kalıcı bir biçimde çözümü açısından olumlu döneme girildiği kanaatindeyim. Bu çözümün yakın olduğu anlamına gelmiyor. Ama sürecin yönü artık

olumlu. Azerbaycan mevcut dış politika çizgisini geliştirerek sürdürebildiği sürece küresel ve bölgesel nitelikli önemli gelişmelerin Azerbaycan'ın konumunu yükseltme ihtimali de yüksektir. Mevcut gelişmeler de ister yeni bir demokratikleşme dalgasına neden olsun, ister bölgeye yönelik rekabeti artırsın, her halükarda Azerbaycan'ın konumu daha da güçlenecek ve Karabağ Sorununun adil bir biçimde çözümü için olanaklar artacaktır.

– Bu bağlamda Türkiye-Azerbaycan ve Türkiye-Ermenistan ilişkilerine ilişkin beklentiler nelerdir?

– Türkiye-Azerbaycan ilişkileri 2008-2009 yılları arasındaki kısa "yanlış anlama dönemi" bir kenara bırakılacak olursa devamlı olumlu çizgiye sahip olmuştur ve önümüzdeki dönemde ikili ilişkilerin hem derinlik, hem de genişlik kazanacağını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu "yanlış anlama"nın kaynağı olan Türkiye-Ermenistan ilişkileri konusunda yakın vadede Azerbaycan'ın aleyhine gelişme yaşanması ihtimali zayıftır. Çünkü Ermenistan içsel dinamikleri ve Rusya'nın tutumu değişmediği için, Türkiye ise önümüzdeki Haziran'da yapılacak seçim sürecinde iç kamuoyunun tutumunu da dikkate almak zorunda olduğu ve Azerbaycan ile yakın tarihteki kırılganlığı onarma aşamasında olduğu için ilişkileri geliştirme konusunda muhtemelen çok istekli davranmayacaklardır. Türkiye ile Azerbaycan imzaladıkları stratejik işbirliği anlaşması ve yakın dönemde gerçekleştirilecek üst düzey stratejik işbirliği toplantısı ile zaten ilişkilerin geleceğine ışık tutmuş oldular. İlişkilerin bu seyrinin Azerbaycan ve Türkiye açısından diğer konulardaki faydası ile beraber Karabağ Sorunun adil bir biçimde çözümü ve bölgesel barış ve işbirliği ortamının kalıcı bir biçimde sağlanması açısından da zorunlu olduğu aşikârdır.

– Size, değerli ve yoğun çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

– Teşekkür ederim.